

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i luftfartslagen den 6 juni 1957 (nr 297).

Genom en den 19 december 1968 dagtecknad proposition, nr 9, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändring i luftfartslagen den 6 juni 1957 (nr 297)

Härigenom förordnas, *dels* att i 1 kap. 2 och 3 §§, 2 kap. 1, 6—8, 10 och 12—16 §§, 3 kap. 2—5 och 7—10 §§, 4 kap. 1—6, 8 och 9 §§, 5 kap. 8 §, 6 kap. 1, 6, 8, 9, 11, 12 och 15 §§, 7 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 8 kap. 1, 2, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 9 och 11 §§, 12 kap. 1 § samt 14 kap. 1—4 §§ luftfartslagen den 6 juni 1957¹ ordet »luftfartsstyrelsen» eller böjningsform av detta ord skall ersättas med »luftfartsverket» eller motsvarande form därav, *dels* att i 3 kap. 7 §, 5 kap. 8 § och 12 kap. 1 § luftfartslagen ordet »styrelsen» eller böjningsform därav skall bytas ut mot »verket» eller motsvarande form därav, *dels* att i 6 kap. 16 § luftfartslagen ordet »markmekaniker» skall bytas ut mot »flygmekaniker», *dels* att 7 kap. 3 § och 13 kap. 7 § luftfartslagen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 KAP.

3 §.

Såvitt angår — — — — — tillståndssökande bolaget.

Äro de — — — — — meddelat tillståndet.

Konungen äger medgiva undantag från vad i denna paragraf stadgas, när särskilda skäl äro därtill.

Konungen *eller, efter Konungens bemyndigande, luftfartsverket* äger medgiva undantag från vad i denna paragraf stadgas, när särskilda skäl äro därtill.

¹ Senaste lydelse av 2 kap. 8 § se 1959:520.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 KAP.

7 §.

Inrättar eller — — — — — sex månader.

Samma lag vare, där någon utövar luftfart utan att hava i 7 kap. föreskrivet tillstånd.

Till samma straff dömes den som utövar luftfart utan att hava tillstånd enligt 7 kap. eller med åsidosättande av villkor som meddelats med stöd av 7 kap. 4 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ny lydelse av straffbestämmelsen i 13 kap. 7 § andra stycket luftfartslagen så att av lagrummet klart framgår att den som utövar luftfart och därvid åsidosätter villkor i meddelat luftfartstillstånd kan straffas.

Vidare föreslås bl. a. en ändring i 7 kap. 3 § tredje stycket samma lag. Förslaget innebär i denna del att Kungl. Maj:t ges möjlighet att till luftfartsverket delegera rätten att medge undantag från förbudet för utländskt flygföretag att utföra svensk inrikes luftfart.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Lundkvist*, följande.

Utvecklingen av sällskapsreseflyget har medfört att de skandinaviska regeringarna funnit det motiverat att charterföretagens luftfartstillstånd för sällskapsresetrafik förenas med villkor och bestämmelser som ger sällskapsreseflygningarna avsedd karaktär och som såvitt möjligt förebygger att sällskapsresor utnyttjas för individuella resor eller andra inte förutsatta ändamål. För Sveriges del har Kungl. Maj:t i beslut den 18 december 1964 föreskrivit sådana villkor. En viss ändring av villkoren har därefter skett genom beslut den 5 september 1968. Regeringarna har också funnit nödvändigt att de bestämmelser som garanterar villkorens efterlevnad blir föremål för översyn. Överenskommelse om detta träffades vid ett skandinaviskt trafikministermöte i Köpenhamn den 26 augusti 1968 där ett av en arbetsgrupp utarbetat förslag om ny utformning av straffbestämmelserna förelåg.

Det åligger flygföretagen att följa — förutom föreskrifter i författningarna — de villkor och föreskrifter som förenas med luftfartstillståndet. Om

villkoren och föreskrifterna åsidosätts i väsentlig mån — vilket kan bli fallet också om ett flertal överträdelse av i och för sig något mindre viktiga villkor eller föreskrifter görs — kan luftfartstillståndet återkallas. Återkallelse aktualiseras emellertid, som arbetsgruppen framhåller, främst vid sådana överträdelse av de operativa och tekniska föreskrifterna som har medfört fara för flygsäkerheten. Vid överträdelse av villkor för researrangemang i samband med sällskapsreseflygning är återkallelsen ofta inte någon lämplig sanktion, eftersom den i vissa fall på ett orimligt sätt kan drabba sällskapsresedeltagare. Luftfartsverket har bl. a. av sådana skäl endast i mycket begränsad utsträckning tillgripit återkallelse av tillstånd, när villkor för researrangemangen åsidosätts. Inte heller har luftfartsverket ansett sig kunna till åtal anmäla den som brutit mot villkor, eftersom straffbestämmelsen i 13 kap. 7 § andra stycket LL enligt verkets uppfattning avser endast den som utövar luftfart utan att ha något som helst tillstånd. I allmänhet har således den som inte iakttagit villkor eller bestämmelse av här angivet slag inte behövt befara någon kännbar reaktion från myndigheternas sida.

Som arbetsgruppen anfört torde straffbestämmelsen inte behöva ges en så restriktiv tolkning som skett i luftfartsverkets praxis. Förarbetena till LL (se lagrådets yttrande i prop. 1957: 69 s. 267) ger närmast vid handen att det var avsett att också tillståndshavare som åsidosätter villkor i luftfartstillstånd skulle kunna straffas enligt bestämmelsen. Lagrummets ordalydelse ger dock inte något klart uttryck för denna innebörd. I likhet med arbetsgruppen anser jag att en uttrycklig föreskrift om ansvar i nu berörda hänseende bör tas in i LL. Jag förordar därför att till 13 kap. 7 § andra stycket LL fogas en bestämmelse om att innehavare av tillstånd som åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 7 kap. 4 § kan straffas på samma sätt som den som utövar luftfart utan att ha föreskrivet tillstånd.

Arbetsgruppen har anfört, att flygföretagen inte sällan blir utsatta för påtryckningar från mindre nogräknade researrangörer att åsidosätta olika villkor i luftfartstillstånden beträffande researrangemangen. I själva verket torde det ofta vara researrangören som har intresse av ett sådant åsidosättande. Flygföretagen har i regel inte något direkt inflytande på utformningen av researrangemangen och inte heller några egentliga förutsättningar att säkerställa att föreskrifterna om dessa arrangemang iakttas.

Mot denna bakgrund är det uppenbart att researrangören i många fall framstår som den i realiteten skyldige när villkor i luftfartstillstånd åsidosätts. I och för sig kunde det därför vara önskvärt att hans ansvar betonades genom en särskild straffbestämmelse i LL. En särskild straffbestämmelse kunde emellertid få den inte avsedda följderna att BrB:s medverkansregler skulle komma att anses inte tillämpliga vid andra brott mot LL:s bestämmelser. Det bör uppmärksammas att man genom att använda BrB:s regler om ansvar för medverkan kan nå samma resultat som med en särskild

straffbestämmelse för researrangören. I praktiken kan alltså påföljden för researrangören bli densamma vare sig han döms som självständig gärningsman eller som medverkande till flygföretagares gärning.

Vid brott mot de s. k. charterreglerna bör således liksom i fråga om andra bestämmelser i LL BrB:s medverkansregler tillämpas. Det bör strykas under att researrangören, om han är den mera brottslige, kan dömas till strängare straff än flygföretagaren liksom att det väl är möjligt att fälla researrangören till ansvar för medverkan även om flygföretagaren går fri därför att uppsåt eller vårdslöshet i samband med överträdelsen inte kan läggas honom till last. Den förordade ändringen av 13 kap. 7 § andra stycket LL medför att luftfartsverket inte behöver tveka om att anmäla researrangör till åtal för medverkan till flygföretagares överträdelse av luftfartstillstånd, om skäl för en sådan åtgärd för övrigt finns.

Det är av vikt att den inrikes luftfarten i princip förbehålls svenska flygföretag och att möjligheten att medge undantag härifrån används med stor försiktighet. Rätt att medge undantag är enligt gällande lag förbehållen Kungl. Maj:t. Som luftfartsverket anfört föreligger ett visst behov av delegering. Någon uppmjukning av nämnda grundregel kan knappast sägas följa av att Kungl. Maj:t ges befogenhet att bemyndiga luftfartsverket att meddela undantag från kravet på svensk nationalitet för luftfartstillstånd i inrikes trafik, när särskilda skäl föreligger. Jag vill också understryka, att en sådan delegationsrätt är avsedd att användas med stor försiktighet och endast för klart avgränsade fall. Jag föreslår således att i 7 kap. 3 § tredje stycket luftfartslagen tas in en regel som ger Kungl. Maj:t rätt att bemyndiga luftfartsverket att medge undantag från huvudregeln i lagrummet.

Luftfartsverkets centralförvaltning har inte längre benämningen luftfartsstyrelsen (se instruktioner för luftfartsverket SFS 1958: 506, 1965: 845 och 1967: 339). Orden »luftfartsstyrelsen», »styrelsen» eller böjningsform av dessa ord i LL bör därför bytas ut mot »luftfartsverket», »verket» eller böjningsform av dessa ord.

I 6 kap. 16 § LL talas om »markmekaniker». Benämningen på en sådan funktionär är emellertid numera »flygmekaniker». Lagrummet bör ändras i detta avseende.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 9, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 februari 1969

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), Hjorth (s), Schött (m), Svanström (cp), fru Lindström (s), herrar Nils Persson (fp) och Larfors (s);

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), fröken Bergegren (s), herrar Martinsson (s), Wiklund i Stockholm (fp), fru Kristensson (m), herrar Jönsson i Malmö (s), Johansson i Växjö (cp) och Polstam (cp).